

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

Αριθμός γνωμοδοτήσεως 244/2017

**ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(Τμήμα Α΄)**

Συνεδρίαση της 25ης Οκτωβρίου 2017

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Ανδρέας Χαρλαύτης, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ..

Μέλη: Ανδρέας Ανδρουλιδάκης, Στυλιανή Χαριτάκη, Κωνσταντίνος Κηπουρός, Αγγελική Καστανά, Βασίλειος Καραγεώργος, Ευσταθία Τσαούση, Νομικοί Σύμβουλοι.

Εισηγητής: Αναστάσιος Ράλλης, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός ερωτήματος: Το υπ' αριθμ. πρωτ. Δ.Κ.Π. Γ 0007138 ΕΞ 2017/03-02-2017 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών, Γενική Γραμματεία Δημόσιας Περιουσίας, Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Περιουσίας & Κοινωφελών Περιουσιών Διεύθυνση Κοινωφελών Περιουσιών, Τμήμα Γ' Μητρώου Κοινωφελών Περιουσιών – Σχολαζουσών Κληρονομιών.

Ερώτημα: Ερωτάται, ποιον βαρύνουν η αμοιβή και τα έξοδα του διορισθέντος από το Δικαστήριο, κατόπιν αιτήσεως της αρμοδίας Δ.Ο.Υ. προσωρινού κηδεμόνα σχολάζουσας κληρονομίας, όταν δεν προκύπτει ενεργητικό σε σχολάζουσα κληρονομία, ενώ υπάρχουν εξ αδιαθέτου κληρονόμοι, οι οποίοι δεν έχουν αποποιηθεί την κληρονομία.

Επί του ανωτέρω ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Α΄) γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

Από το έγγραφο της ερωτώσης Υπηρεσίας και τα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν προκύπτει το ακόλουθο πραγματικό:

1. Ο Γ. Β. απεβίωσε στη Θεσσαλονίκη στις 23-10-1994. Κατόπιν εγγράφου της Η' Δ.Ο.Υ Θεσσαλονίκης η κληρονομία του κηρύχθηκε σχολάζουσα και με την υπ' αρ. 10/2013 απόφαση του Εισαγγελέα Πρωτοδικών Θεσσαλονίκης διορίστηκε προσωρινή κηδεμόνας η Χ. Β. Η τελευταία, μετά την αποδοχή του διορισμού της με την υπ' αρ. 2446/15-10-2013 πράξη, υπέβαλε στην ερωτώσα Υπηρεσία τις από 11-11-2013, 11-12-2013, 29-03-2014, 29-04-2014 αναφορές και την από 21-04-2015 τελική λογοδοσία σχετικά με τη σχολάζουσα κληρονομία καθώς και αίτημα για την καταβολή συνολικού ποσού 31.603,39 ευρώ που αντιστοιχεί στην αμοιβή της, συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ και στις δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκε.

2. Αποτέλεσμα της έρευνάς της είναι ότι δεν έχει δημοσιευτεί διαθήκη στο όνομα του αποβιώσαντος, όπως προκύπτει από το υπ' αρ. 16095/5-11-2013 πιστοποιητικό του Τμήματος Γραμματείας Διαθηκών του Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης και ότι δεν συντρέχει περίπτωση σχολάζουσας κληρονομίας, διότι υπάρχουν εξ αδιαθέτου κληρονόμοι και συγκεκριμένα η Ε. σύζυγος Κ.Β. το γένος Δ.Μ. κατά το $\frac{1}{4}$ εξ αδιαιρέτου και ο Γ.Β. κατά τα $\frac{3}{4}$ εξ αδιαιρέτου της κληρονομίας, οι οποίοι δεν έχουν προβεί σε αποποίηση της κληρονομίας, για την οποία δεν προκύπτει ενεργητικό ούτε παθητικό.

3. Κατόπιν των ανωτέρω η υπόθεση εισήχθη ενώπιον του Κεντρικού Συμβουλίου Κοινοφελών Περιουσιών, το οποίο με την υπ' αρ. Δ.Κ.Π. Γ 0010659 ΕΞ2015/13-072015 απόφασή του, αποφάσισε την παράδοση της ως άνω κληρονομίας στην πραγματική και νομική κατάσταση που θα βρίσκεται κατά το χρόνο παράδοσης αυτής στους παραπάνω νομιμοποιηθέντες κληρονόμους, πλην όμως αυτοί αρνούνται την παραλαβή. Επιπλέον, εκκρεμεί ενώπιον της ερωτώσας Υπηρεσίας η αίτηση της προσωρινής κηδεμόνας για καταβολή αμοιβής και δαπανών ύψους 31.630,39 ευρώ, υπολογιζομένων με χρονοχρέωση κατ' άρθρο 59 του ν.4194/2013 (Κώδικας Δικηγόρων).

Νομοθετικό πλαίσιο

4. Στα άρθρα 1 παρ. 1 και 6, 26 παρ. 2, 30 παρ.1 και 3, 61 παρ.1,2 και 3, 62 παρ. 1,2 και 3, 63 παρ. 1 και 3, 65 παρ. 1 και 2 και 82 παρ.8 και 9 του ν. **ν.4182/2013** Κώδικας κοινοφελών περιουσιών, σχολαζουσών κληρονομιών και λοιπές διατάξεις, (Α'185), ορίζεται ότι:

«1.Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος κώδικα νοούνται ως:1... 6. «Σχολάζουσα κληρονομία»: Κληρονομία της οποίας ο κληρονόμος είναι άγνωστος ή δεν έχει ακόμα βρεθεί ή δεν είναι βέβαιο ότι την έχει αποδεχθεί.».

26

«Χρέη και βάρη κληρονομίας - Δαπάνες εκκαθάρισης 1... 2. Η πληρωμή των χρεών και βαρών της κληρονομίας και των δαπανών εκκαθάρισης γίνεται σε βάρος του ενεργητικού της, πριν από τη βεβαίωση των οικείων στοιχείων του ενεργητικού ως δημοσίου εσόδου... Με απόφαση της αρμόδιας αρχής μπορεί να επιτραπεί η πληρωμή των εξόδων εκκαθάρισης της κληρονομίας ή η διάθεση ποσού στον εκκαθαριστή για την πληρωμή επειγουσών δαπανών εκκαθάρισης, με τον όρο απόδοσης σχετικού λογαριασμού διάθεσής του.»

30

«Αμοιβή - Δαπάνες 1. Με αίτηση του εκκαθαριστή που συνοδεύεται από αναλυτικό πίνακα ενεργειών και αναφορά του χρόνου απασχόλησης και των δαπανών στις οποίες υποβλήθηκε, χορηγείται, μετά από έγκριση της αρμόδιας αρχής, αμοιβή, ανάλογη του χρόνου απασχόλησης, των ενεργειών στις οποίες προέβη και του ενεργητικού της εκκαθαριζόμενης περιουσίας και αποδίδονται οι δαπάνες στις οποίες αναγκαία προέβη για την εκτέλεση του έργου του. Η αμοιβή υπολογίζεται ως ποσοστό της αξίας της περιουσίας και δεν μπορεί να υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) αυτής όταν η αξία της περιουσίας δεν υπερβαίνει τις εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ και το ένα τοις εκατό (1%) για το υπερβάλλον. Με απόφαση της αρμόδιας αρχής μπορεί να χορηγείται προκαταβολή μέρους της αμοιβής. 2... 3. Αν δεν υφίσταται ενεργητικό, η αμοιβή και οι δαπάνες καταβάλλονται από τους πόρους της παραγράφου 1 του άρθρου 65, όταν δε προκύψει ενεργητικό, επιστρέφονται ή συμψηφίζονται τα καταβληθέντα ποσά.»

61

«Σχολάζουσα κληρονομία 1. Στοιχεία και πληροφορίες που περιέρχονται σε υπηρεσίες του Δημοσίου ή νομικά πρόσωπα του δημόσιου τομέα για την ύπαρξη κληρονομίας χωρίς εμφανή κληρονόμο διαβιβάζονται στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση της τελευταίας κατοικίας του κληρονομούμενου, η οποία προβαίνει σε εξακρίβωση των στοιχείων της κληρονομίας, πιθανολογεί την ύπαρξη ή μη κληρονόμων και ενημερώνει για τις ενέργειές της το Υπουργείο Οικονομικών. Ιδιαίτερη υποχρέωση ενημέρωσης έχει η Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.) του κληρονομούμενου, εφόσον παρέλθει εξάμηνο από το θάνατό του, χωρίς να

εμφανιστούν οι κληρονόμοι του, προκειμένου να διοριστεί κηδεμόνας ή να βεβαιωθεί το κληρονομικό δικαίωμα του Δημοσίου.»

2. Εφόσον προκύπτει ανάγκη ορισμού κηδεμόνα και αρμοδιότητα του Υπουργού Οικονομικών, ο σχετικός φάκελος διαβιβάζεται στο Υπουργείο αυτό. Αν από τα στοιχεία πιθανολογείται σφόδρα ότι δεν υπάρχει κληρονόμος πλην του Δημοσίου, ο διορισμός κηδεμόνα παραλείπεται και υποβάλλεται αίτηση στο δικαστήριο της κληρονομίας για τη βεβαίωση του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου, σύμφωνα με το άρθρο 1868 του Αστικού Κώδικα και με ανάλογη εφαρμογή της παραγράφου 5 του παρόντος.

3. Η αρμόδια αρχή διορίζει κηδεμόνα για την προσωρινή διοίκηση της κληρονομίας και την εξακρίβωση του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου όταν ο κληρονόμος είναι άγνωστος ή δεν είναι βέβαιο ότι αποδέχθηκε την κληρονομία. Για το διορισμό κηδεμόνα ενημερώνεται χωρίς καθυστέρηση η γραμματεία του δικαστηρίου της κληρονομίας. Ο επικαλούμενος κληρονομικό δικαίωμα μπορεί να ζητήσει οποτεδήποτε τη βεβαίωση του κληρονομικού του δικαιώματος, με αίτησή του προς το δικαστήριο της κληρονομίας, η οποία κοινοποιείται στην αρμόδια αρχή, επί ποινή απαραδέκτου της συζητήσεώς της...»

62

«Διορισμός - Καθήκοντα - Λήξη του έργου 1. Ο κηδεμόνας σχολάζουσας κληρονομίας διορίζεται κατά το άρθρο 16 από την αρμόδια αρχή αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αιτήματος δημόσιας αρχής ή οποιουδήποτε προσώπου έχει έννομο προς τούτο συμφέρον, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου για την ιδιότητα της κληρονομίας ως σχολάζουσας, εφαρμοζομένων κατά τα λοιπά αναλόγως των διατάξεων των άρθρων 17 έως 20, 22 έως 24 και 26 έως 28.

2. Για την εξακρίβωση των στοιχείων της κληρονομίας ο κηδεμόνας μπορεί να ζητεί πληροφορίες, πιστοποιητικά και αντίγραφα δημοσίων εγγράφων από κάθε δημόσια ή τοπική αρχή, γραμματείς δικαστηρίων, υποθηκοφύλακες, κτηματολογικά γραφεία και συμβολαιογράφους. Οι αρχές και τα πρόσωπα αυτά υποχρεούνται να χορηγούν τις ζητούμενες πληροφορίες, πιστοποιητικά ή αντίγραφα ατελώς, μέσα σε δεκαπέντε (15) το πολύ ημέρες από τη λήψη της σχετικής αίτησης.

3. Το λειτούργημα του κηδεμόνα παύει και ο κηδεμόνας παραδίδει την περιουσία στον κληρονόμο ή τον εκκαθαριστή, ύστερα από ενημέρωση της αρμόδιας αρχής, αν του κοινοποιηθεί δικαστική απόφαση περί αναγνώρισης του δικαιώματος του κληρονόμου ή αν διαπιστωθεί το κληρονομικό δικαίωμα τρίτου με απόφαση της αρμόδιας αρχής που εκδίδεται μετά από γνώμη του Συμβουλίου.»

«Λογοδοσία κηδεμόνα – Αμοιβή 1. Μετά τη λήξη του έργου του ο κηδεμόνας σχολάζουσας κληρονομίας έχει την υποχρέωση να λογοδοτήσει στην αρμόδια αρχή. Η λογοδοσία περιλαμβάνει πλήρη έκθεση της διοίκησης της περιουσίας που διενεργήθηκε. 2... 3. Για την αμοιβή και τις δαπάνες του κηδεμόνα εφαρμόζεται ανάλογα το άρθρο 30.»

«1. Στον Κρατικό Προϋπολογισμό προβλέπεται κάθε έτος ειδική πίστωση για τη δημιουργία και τήρηση σε ηλεκτρονική μορφή του Μητρώου των άρθρων 12 έως 14 και για τα έξοδα διοίκησης και εποπτείας των περιουσιών του παρόντος Κώδικα... 2. Για την αντιμετώπιση δαπανών των περιουσιών του παρόντος Κώδικα, επιβάλλεται ετήσια παρακράτηση σε βάρος των εσόδων τους κατά ποσοστό πέντε τοις χιλίοις (5%). Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών μπορεί να αναπροσαρμόζεται το ποσοστό αυτό και να καθορίζεται ο τρόπος και οι ειδικότερες λεπτομέρειες της παρακράτησης. Το ποσό από την παρακράτηση διατίθεται και για έξοδα της αρμόδιας αρχής κατά την εκτέλεση των καθηκόντων της που απορρέουν από τον παρόντα Κώδικα.»

« 8. Με την επιφύλαξη όσων ορίζονται στις λοιπές διατάξεις του παρόντος Κώδικα, από την έναρξη ισχύος αυτού, καταργούνται:

α) ο α.ν. 2039/1939 (Α' 455),

β) το ν.δ. 430/1970 (Α' 25),

γ) ο ν. 455/1976 (Α' 277),

δ) το β δ. 18.9-20.10/1947 (Α' 223),

ε) τα άρθρα 1865, 1866 εδάφιο δεύτερο και 1869 του Αστικού Κώδικα,

στ) Κάθε γενική ή ειδική διάταξη, η οποία αφορά θέματα, που ρυθμίζονται από αυτόν ή αντίκεινται στις διατάξεις του. 9. Με την επιφύλαξη των παραγράφων 3 και 4 του παρόντος άρθρου, κάθε παραπομπή στον α.ν. 2039/1939 ή γενικά στη νομοθεσία περί Εθνικών Κληροδοτημάτων, νοείται από την έναρξη ισχύος του παρόντος Κώδικα ότι γίνεται στις αντίστοιχες διατάξεις του.»

5. Στις διατάξεις των άρθρων 722 και 723 του Α.Κ. ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 722 « Ο εντολέας οφείλει να αποδώσει στον εντολοδόχο οτιδήποτε αυτός δαπάνησε για την κανονική εκτέλεση της εντολής».

Άρθρο 723 «Ο εντολέας οφείλει να ανορθώσει κάθε ζημία που ο εντολοδόχος έπαθε χωρίς πταίσμα του κατά την εκτέλεση της εντολής».

6. Στο άρθρο 9 του, κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 118 παρ. 3 του ΕισΝΑΚ, εκδοθέντος β.δ. της 18 Σεπτ./20 Οκτωβρίου 1947 περί της διοικητικής εποπτείας επί των κηδεμόνων σχολαζουσών κληρονομιών, του τρόπου διαχείρισεως και εκκαθαρίσεως αυτών και της αντιμισθίας των κηδεμόνων (Α'223) ορίζεται ότι: «Κηδεμών προσωρινός ή οριστικός δικαιούται εις αντιμισθίαν... Το ποσόν και το είδος της αντιμισθίας καθορίζεται υπό του Υπουργού των Οικονομικών, μετά σύμφωνον γνώμοδότησιν της κατ' άρθρον 32 παρ.2 του ΑΝ 2039/1939 Επιτροπής, αναλόγως της κληρονομίας και της διά την εκκαθάρισιν και διαχείρισιν αυτής απασχολήσεως του κηδεμόνος κατόπιν αιτήσεως του κηδεμόνος διαλαμβανούσης λεπτομερώς περί των παρασχεθεισών υπηρεσιών».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Από τις προπαρατιθέμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς και σε συνδυασμό, συνάγονται τα ακόλουθα:

7. Ο ν. 4182/2013 για πρώτη φορά εισάγει τη ρύθμιση ότι, σε περίπτωση που δεν υφίσταται ενεργητικό, η αμοιβή και οι δαπάνες του κηδεμόνα καταβάλλονται από κρατικούς πόρους (άρθρο 65). Η ρύθμιση αυτή καταλαμβάνει όλες τις περιπτώσεις και όχι μόνο αυτές που κληρονόμος αναγνωρίζεται τελικά το Δημόσιο, εφόσον η συγκεκριμένη διάταξη δεν διακρίνει.

8. Σύμφωνα με το άρθρο 63 του ως άνω νόμου (Λογοδοσία κηδεμόνα – Αμοιβή), ο κηδεμόνας μετά τη λήξη του έργου του λογοδοτεί με πλήρη έκθεση στην αρμοδία αρχή, την οποία οφείλει να ενημερώνει από το διορισμό του τακτικά και με ενδιάμεσες εκθέσεις, ενώ κατά την παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου, για την πληρωμή της αμοιβής και των δαπανών του, εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 30 του ίδιου κώδικα, το οποίο προβλέπει τη διοικητική διαδικασία για τη χορήγηση αμοιβής του εκκαθαριστή.

9. Με την υπ' αρ. 102/2017 γνωμοδότηση του Α' Τμήματος του Ν.Σ.Κ. επί συναφούς ερωτήματος, έγιναν δεκτά τα εξής: «Ειδικότερα λαμβανομένων υπόψη α. Της έλλειψης μεταβατικής διάταξης στον ως άνω νόμο, β, του σκοπού θέσπισης των επίμαχων διατάξεων για τη διασφάλιση της ταχύτητας και επιμελούς εκτέλεσης του έργου του κηδεμόνα, γ. Τη μετά την περάτωση του έργου υποχρέωση του κηδεμόνα για πλήρη λογοδοσία, σε συνδυασμό με την αντίστοιχη υποχρέωση της αρμοδίας αρχής για τον καθορισμό της αμοιβής απολογιστικά, είναι πρόδηλο ότι το χρονικό σημείο του υπολογισμού της συνολικής αμοιβής του

περαιωθέντος έργου του κηδεμόνα δεν μπορεί να ανατρέξει σε χρόνο προγενέστερο της τελικής λογοδοσίας.» Επομένως κρίσιμος χρόνος για τον υπολογισμό της αμοιβής του κηδεμόνα είναι ο χρόνος της τελικής λογοδοσίας.

10. Ως προς την αμοιβή του κηδεμόνα σχολάζουσας κληρονομίας, ο ν. 4182/2013 κατέργησε τόσο τη δικαστική διαδικασία που προβλεπόταν από το άρθρο 813 του ΚΠολΔ όσο και το β.δ 18-9/20-10-1947 , με το άρθρο 9 του οποίου οριζόταν, πριν τη θέση σε ισχύ του ΚΠολΔ η διοικητική διαδικασία και ο τρόπος καθορισμού της αμοιβής. Επομένως, με τη θέση σε ισχύ του νέου κώδικα, εφαρμόζεται πλέον μόνο η διοικητική διαδικασία και ορίζεται ότι η αμοιβή του κηδεμόνα σχολάζουσας κληρονομίας υπολογίζεται με βάση το χρόνο της απασχόλησης, τις εργασίες που πραγματοποίησε και το ενεργητικό της εκκαθαριζόμενης περιουσίας και δεν μπορεί να υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) της αξίας της περιουσίας, όταν η αξία της περιουσίας δεν υπερβαίνει τις εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ και το ένα τοις εκατό (1%) για το υπερβάλλον. Επιπλέον ο κηδεμόνας δικαιούται αποζημίωσης για τις δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκε για την εκτέλεση του έργου του (άρθρο 30).

11. Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση επί του ως άνω άρθρου 30 «η καθιέρωση της παραπάνω διοικητικής διαδικασίας διευκολύνει την πληρωμή προσώπων που εκ της ιδιότητάς τους και τις εξειδικευμένες γνώσεις τους συμβάλλουν στην ταχεία περάτωση της εκκαθάρισης, καθώς έχει αποδειχθεί ότι η καθυστέρηση στην εξόφληση των αντιστοίχων εργασιών λειτουργεί μέχρι σήμερα αποτρεπτικά στην ανάληψή τους, επί ζημία τελικώς της περιουσίας της οποίας η εκκαθάριση καθυστερεί». Περαιτέρω η αιτιολογική έκθεση σχετικά με το άρθρο 63 αναφέρει ότι «η αυξημένη υποχρέωση ενημέρωσης που επιβάλλεται στον κηδεμόνα έχει διττό στόχο: αφενός επιταχύνει την εξεύρεση και αναγνώριση του νομίμου κληρονόμου (είτε πρόκειται για το Δημόσιο είτε για τρίτο πρόσωπο) και αφετέρου διευκολύνει την άσκηση της εκ του νόμου εποπτείας του έργου του κηδεμόνα».

13. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω αναφερόμενα προκύπτει ότι πρόθεση του νομοθέτη είναι η πλήρης και ταχεία εκκαθάριση της περιουσίας και προς το σκοπό αυτό επιδιώκεται η πλήρης και ταχεία εξόφληση των εργασιών του εκκαθαριστή ή κηδεμόνα, μετά από έγκριση της αρμοδίας αρχής. Σε περίπτωση που από την έρευνα που διεξήγαγε ο κηδεμόνας σχετικά με την κληρονομία δεν προκύψει ενεργητικό, ο κηδεμόνας αμείβεται από τους πόρους της παραγράφου 1 του άρθρου 65.

Απάντηση

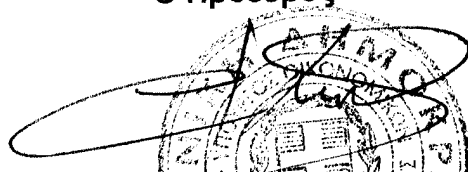
15. Κατά ακολουθία των προεκτεθέντων, επί του τεθέντος ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Α΄) γνωμοδοτεί, ομοφώνως, ως εξής:

Ο διορισθείς προσωρινός κηδεμόνας σχολάζουσας κληρονομίας, η οποία δεν έχει ενεργητικό και της οποίας οι εμφανισθέντες κληρονόμοι αρνούνται την παραλαβή, με την περάτωση του έργου του, θα αμειφθεί εξ ολοκλήρου από τους πόρους του άρθρου 65 σε συνδυασμό με το άρθρο 30 παρ. 3 του ν. 4182/2013.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 17.11.2017

Ο Πρόεδρος

Ανδρέας Χαριλαμίδης
Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Ο Εισηγητής

Αναστάσιος Ράλλης
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.